

Høring av verneplan for skog

Utvidelse av Fjellstulfjellet naturreservat i Notodden kommune

Tørr, gammel og varm lavlandsfuruskog i delområde 2

Foto: Rein Midteng

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Juni 2025

Innhold	side
1. Bakgrunn.....	3
2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern.....	3
3. Hjemmelsgrunnlag.....	3
4. Saksgang.....	4
5. Verneplanens omfang.....	7
6. Faktaark.....	8
7. Forslag til verneforskrift.....	16

Vedlegg: Vernekart er lagt ved høringen som eget vedlegg.

1. Bakgrunn

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark sender med dette på høring forslag til utvidelse av verneområdet Fjellstulfjellet i Notodden kommune.

Bakgrunnen for forslaget er et tilbud fra grunneier i området om frivillig vern av skog. Tilbudet kom inn 29. april 2021 via Norges Skogeierforbund og fire private skogeiere. Det er gjort registreringer av naturverdiene i området i 2021 som dokumenterer verdier som kvalifiserer for vern etter naturmangfoldloven.

2. Om verneplanarbeidet og frivillig vern

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010 og «*Evaluering av norsk skogvern i 2016*», NINA rapport 1352/2017. Dette arbeidet er samtidig et viktig bidrag til å nå FNs bærekraftsmål 15 som har som mål å beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av arts mangfold.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne Statsforvalteren tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneierens representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

3. Hjemmelsgrunnlag

Vern av spesielle områder eller forekomster skjer i medhold av lov 16. juni 2009 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) jf. §§ 33 – 51. I naturmangfoldloven er det gitt hjemmel for opprettning av ulike vernekategorier. Vernekategorien naturreservat, som er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven, jf. § 37, vil bli brukt for denne verneplanen for skog på privat grunn.

Vedtak om opprettelse av naturreservat blir gjort av Kongen i statsråd etter § 37 i naturmangfoldloven, som lyder slik:

” Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
- b) representerer en bestemt type natur,
- c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

4. Saksgang

Formell start på verneplanarbeidet for utvidelse av Fjellstulfjellet naturreservat ble meldt 13. desember 2023, og frist for innspill var 1. februar 2024. Statsforvalteren meldte oppstart på verneprosess for 11 områder i samme brev.

Det kom inn følgende merknader til oppstartsmeldingen:

Landbruksdirektoratet (brev datert 19.12.2023) uttaler følgende:

«Som høringsinstans for forslag til opprettelse av nye naturreservat, ønsker vi å gi noen generelle innspill til verneprosessen.

Grundige områdebeskrivelser

Av høringsdokumentene må det tydelig framkomme om og i tilfelle hvordan det aktuelle området nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i utkast til forskrift, ber vi om at det begrunnes i høringsdokumentene.

Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

- o Skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer*
- o Traktorvei i forbindelse med jordbruk*
- o Støl/seterområde*
- o Beite*
- o Reindrift*

Utforming av verneforskrift

Dersom det går veier/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Statsforvalteren vurdere om det kan gis bestemmelser om merking, rydding og vedlikehold av disse. Det bør legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av området. Dersom slike tiltak ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange områder som foreslås vernet som naturreservat. Det bør derfor vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Dersom det åpnes for beiting i området bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring/vedlikehold av gjerder og sanketrøer.

For alle tiltakene over må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.

Vi forutsetter at Statsforvalterens landbruks- og reindriftsfaglig kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet.»

Bane NOR (brev datert 11.01.2024) uttaler følgende:

«De varslede verneområdene berører ikke jernbanens interesser og vi har derfor ingen merknader.»

Norges vassdrags- og energidirektorat (brev datert 11.01.2024) uttaler følgende:

«NVE kan ikke se noen energiinteresser innenfor Høgefjell, Tiurkollen, Bratterudskog (utv.), Nesfjellet, Fjellstulfjellet (utv.), Sprena og Granasnekollen. NVE ber områdekonsesjonærer Telemark Nett, Lede AS, Stannum AS, Everket AS om å kommentere vernene med tanke på deres eksisterende og fremtidige prosjekter. Vi ber nettselskapene om å uttale seg, selv i tilfeller uten konflikt. Vi ber statsforvalter om å sende verneforslag på høring også til Telemark Nett, Everket AS og Vest-Telemark kraftlag AS. Lede står allerede på adresseliste til høringen.»

Lede AS (brev datert 16.01.2024) uttaler følgende:

«Av de 11 områdene det er varslet oppstart av verneprosess for, er det kun ett område som ligger i nærheten av eksisterende elektrisk anlegg som driftes av Lede. Dette området omtales i varselet som Rollagåsen i Tinn kommune.»

Direktoratet for mineralforvaltning (brev datert 17.01.2024) uttaler følgende:

«Høgefjell, Tiurkollen, Bratterud, Rollagåsen, Nesfjellet, Fjellstulfjellet, Mælestauljuvet, Bandaksliane og Bjørnøya i kommunene Nissedal, Skien, Tinn, Seljord, Notodden, Kviteseid og Larvik.

DMF kan ikke se at det foreslåtte vernet kan få følger for registrerte forekomster av mineralske ressurser, bergrettigheter eller masseuttak i drift innenfor disse områdene. Her har vi derfor ingen merknader.»

Språkrådet (brev datert 22.01.2024) uttaler følgende:

«Det er òg her tale om ei utviding. Det eksisterande verneområdet fekk i juni 2017 namnet Fjellstulfjellet naturreservat. Området skal no utvidast i den vestlege og nordvestlege kanten. Det verkar naturleg å la verneområdet behalda namnet Fjellstulfjellet naturreservat. Namnet Fjellstulfjellet tykkjest vera godt dekkjande for heile det utvida området. Primærnamnet er SSR-registrert med skrivemåten Fjellstulfjellet som eineform.»

Naturvernforbundet i Øst-Telemark (brev datert 26.01.2024) uttaler følgende:

«Vi viser til oppstartsmelding som gjelder verneplan for skog, og med frist til uttale 1. februar. Naturvernforbundet i Øst-Telemark har følgende kommentarer til områder som er innenfor vårt lokallags dekningsområde.

Fjellstulfjellet – utvidelse

Vi støtter en utvidelse hvor lavlandsskog inkluderes i dette reservatet, og som først og fremst er fjellskog. Vi ser at det er dokumentert store tilgrensende naturverdier på eiendom 93/1, blant annet naturtypelokalitet Tovestul Ø med verdi A-svært viktig og også mange funn av rødlistearter utenfor denne lokaliteten.

Vi oppfordrer Statsforvalteren om å forsøke å få dette innlemmet i utvidelsen av reservatet. På eiendom 41/1 bør det utvides litt, slik at hele naturtypelokalitet Raubekkhauga sør for

*Fjellstulbekken inkluderes. Man burde også inkludere areal sørøst for Fjelltjønn slik at eldre skog med funn av *Oxypoda recondita* (VU) m.fl. inkluderes, dvs. areal mot Raubekk.»*

Forsvarsbygg (brev datert 31.01.2024) uttaler følgende:

«Vi viser til varsel om oppstart av verneprosess for 11 skogområder i Vestfold og Telemark. Det gjelder oppstart av verneprosess for områdene Høgfell, Turkollen, Nesfjellet, Mælestauljuvet, Bjørnøya, Spreng, Granasneskollen og utvidelse av eksisterende naturreservat for Bratterudskog, Rollagåsen, Fjellstulfjellet og Bandakslane.

Forsvarsbygg gir høringssvar i denne type saker med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Fjellstulfjellet naturreservat ligger sør for Hengsvann skyte- og øvingsfelt, men utvidelsen er i sør og vest av verneområdet og omfatter ikke skyte- og øvingsfeltet.

Vi ser ingen konflikter med de foreslåtte områdene. Vi ber imidlertid om at det generelle unntaket for militær operativ virksomhet og unntaket for avgang og landing med Forsvarets luftfartøy inntas i forskriftstekstene for de nye områdene.»

På vegne av grunneier av gnr./bnr. 41/2 (e-post datert 29.11.2024) har AT Skog spilt inn at det tas ut et areal på 2 dekar rundt hytte ved Deiltjønn. Det er også en brygge som ønskes vedlikeholdt her. Hytteeier har tatt seg inn til hytta på en sti ved å bruke ATV.

På vegne av grunneier av gnr./bnr. 41/1 (e-post datert 02.04.2025) har AT Skog spilt inn at det var ønskelig å endre på opprinnelig ryddesone rundt hytte ved Bjønntjønn innenfor eksisterende vernareal til å ta et areal rundt hytta ut av vernearealet. I eksisterende vern er det etablert en ryddesone rundt denne hytta på 2 dekar. Grunneier ønsker nå et langt større areal tatt ut av vernet.

STATSFORVALTERENS KOMMENTARER TIL DE INNKOMNE MERKNADENE

Når det gjelder uttalelsen til Landbruksdirektoratet, så vil vi kommentere at området som foreslås vernet ikke har støl/seterområde, men skulle det være aktuelt med beitedyr er det tatt høyde for dette og de andre innspillene i verneforskriften, jf. § 4 bokstav e og g, § 6 bokstav a, § 7 bokstav d og f.

Når det gjelder uttalelsen fra Forsvarsbygg, så vil vi kommentere at vi har tatt hensyn til unntak for militær operativ virksomhet og hensynet til militær luftoperativ virksomhet i § 6, første ledd og § 6, bokstav c.

Når det gjelder innspillet fra Naturvernforbundet i Øst-Telemark, så vil vi kommentere at vi ser at synspunktene til Naturvernforbundet er hensiktsmessige, men Statsforvalteren er avhengig av at arealer som skal inngå i verneforslaget har kommet inn som tilbud fra grunneiersiden.

Når det gjelder innspillet fra ATSkog om hytte ved Deiltjønn, så er hytta tatt ut av vernearealet. Bryggen er også lagt inn i vernekartet og omtalt i verneforskriftens § 4. I § 7 i er det lagt inn en bestemmelse om at det kan fraktes inn ved, materialer og utstyr til hytter

innenfor verneområdet. Dette innebærer at eier av hyttene må søke Statsforvalteren om tillatelse til motorferdsel.

Når det gjelder å endre avgrensningen innenfor eksisterende verneområde i forbindelse med innspill fra grunneier knyttet til hytte ved Bjønntjønn (gnr./bnr. 41/1), så har SFVT luftet denne problemstillingen med Miljødirektoratet. Miljødirektoratet har svart at det ikke bør gjøres justeringer inne i eksisterende verneområde med mindre det foreligger feil i forbindelse med det opprinnelige vernet. Det er ingenting som tyder på det, da det ble lagt inn en ryddesone rundt hytta. Statsforvalteren foreslår derfor å videreføre ryddesonen på 2 dekar.

Videre saksbehandling

Verneforslaget med områdebeskrivelser, kart over verneområdet og forslag til verneforskrift sendes på en felles sentral og lokal høring. Formålet med høringen er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av den planlagte fredningen.

Etter høring vil Statsforvalteren oppsummere høringen, kommentere eventuelle uttalelser og utarbeide en tilråding om vern til Miljødirektoratet. Miljødirektoratet vil deretter lage innstilling til Klima- og miljødepartementet (KLD) og vedtak om fredning blir gjort ved kgl. res. av Kongen i statsråd.

5. Verneplanens omfang

Tabell 1. Tabellen viser oversikt over grunneiere og areal for utvidelsesareal og areal for eksisterende verneområder.

Navn	Kommune	Tall på grunneiere	Eksisterende areal, daa	Utvidelse av eksisterende, daa	Totalareal, daa	Verneverdi
Fjellstulfjellet naturreservat (utv.)	Notodden	4*	12 323	1497	13 820	(**/***) regional/nasjonal

*Eiendommer med utvidelsesareal: 41/1, 41/2, 93/1, 94/1. Se også kapittel 6 i faktaarket.

6. Faktaark

LOKALITET:	Fjellstulfjellet
KOMMUNE:	Notodden
FYLKE:	Telemark
VERNEKATEGORI:	Naturreservat
AREAL:	1497 daa
HØYDE OVER HAVET:	Ca. 364 - 678 m.o.h. (verneforslag)
EIENDOMMER:	Gnr./bnr.: 41/1, 41/2, 93/1 og 94/1

OMRÅDEBESKRIVELSE

Tilbudet består av fire delområder langs den vestlige delen av Fjellstulfjellet NR, fra nord til sør. Fjellstulfjellet NR ligger nord for E134 mellom Notodden og Kongsberg, i Notodden kommune. Det opprinnelige tilbudet besto av tre delområder før naturkartlegging, men har senere blitt endret til fire delområder da lokalitet 1 (nordre del) har blitt delt i to. Alle tre delområder ble kartlagt i 2021 av Asplan Viak, og det ble laget rapporter til hvert enkelt delområde etter både ny og gammel kartleggingsmetodikk. Beskrivelsen av områdene er hovedsakelig tatt fra kartleggers rapporter, men også fra tidligere kartlegginger. Spesielt i delområde 1 har mye blitt fjernet etter siste kartlegging. Områdene ligger i nordboreal, mellomboreal og sørboreal vegetasjonssone.

DELOMRÅDE 1 – NORDRE DEL

Vegetasjon, skogstruktur og påvirkning

Lokaliteten omfatter et nord- og vestvendt areal med gammel høyereliggende furuskog samt partier med plantet kulturskog og ferske hogstflater. Vegetasjonen er fattig og består for det meste av røsslyng-blokkbær og blåbærskog, mens tørrere typer finnes mer sjeldent og mest i vest. Det er i nord et høyt innslag av små bakkemyrer og fuktige sig med blåtopp. Furu er dominerende treslag, mens gran dominerer i de plantede områdene. Småvokst bjørk finnes spredt, og hengebjørk finnes i sørvest.

Området har tydelige spor etter tidligere gjennomhogster, men har fremdeles nokså mye stående død ved og gamle trær av furu, med en stor andel kelogadd, inkludert grovere dimensjoner. Eldste alder på furu er >160 år. Liggende død ved (inkludert keloläger) finnes også jevnt men mer spredt og ujevnt fordelt enn gadd. Brannspor finnes på flere gamle hogstubber, gadd og et fåtall levende trær.

I vest er det for 1-2 år siden gjennomført en hard gjennomhogst av eldre trær i en nøkkelbiotop (MiS-livsmiljø liggende og stående dødved). Dette har redusert naturverdiene her betraktelig. Ferske gjennomhogster i nordvest samt fravær av lavereliggende furuskog medfører at området har svakere naturverdier enn andre lokaliteter tilbudt som utvidelse av reservatet. Områdene med kulturskog i nord-vest og sentralt i lokaliteten samt et område med ungskog i nord-øst har blitt tatt ut av vernetilbudet etter kartlegging.

Verneinteresser

I dette avsnittet er blant annet såkalte «rødlistede» arter og naturtyper omtalt. Det er arter som er sjeldne og som er gitt ulik status etter hvor stor fare det er for utrydding. Status er hentet fra

Norsk Rødliste for arter 2021 fra Artsdatabanken og fra Norsk Rødliste for naturtyper 2018. EN = sterkt truet, VU = sårbar, og NT = nær truet, der «sterkt truet» er mer sjelden enn «nær truet».

Etter reduksjonen av delområde 1, overlapper store deler av det nye arealet med en tidligere kartlagt svært viktig naturtype (A-verdi). Dette er en solvarm lavlandsbergfuruskog som strekker seg gjennom hele Fjellstulfjellet NR på langs. Den ble kartlagt i 2014 etter DN-håndbok 13 i forbindelse med opprettelsen av Fjellstulfjellet naturreservat.

Lokaliteten har regionale naturverdier i kraft av å ha en del høyereliggende skog og som utvidelse av Fjellstulfjellet NR gjennom økning av størrelse og bedret arrondering.

Det er gjort funn av rødlistet sopp og lav. Gubbeskjegg (NT), flekkhvitkjuke (NT), blanknål (NT), lys brannstubbela (VU) og mørk brannstubbela (VU) ble påvist i felt, i tillegg er tyrinål (NT), furustokkjuke (NT) og tyrikjuke (NT) tidligere registrert. Flere av artene har mange enkeltfunn.

Mangeloppfyllelse og verneindeks

Lokaliteten fanger opp enkelte mangler i skogvernet, dette er storområder >10km² (sett i sammenheng med eks. reservat) samt noe areal med gammel furuskog med minst verdi B/**.

Delområde 1 fikk score 2.50 på verneindeks, med spesielt god score på variasjon i kartleggingsenheter og gamle store trær.

DELOMRÅDE 2 – MIDTRE DEL

Vegetasjon, skogstruktur og påvirkning

Lokaliteten omfatter et vestvendt areal med gammel lysåpen grunnlendt brannpåvirket furuskog med tynne lag av løsmasser langs søkk og nedenfor mindre rygger. Furu er dominerende treslag, med varierende innslag av gran, eik og bjørk. Enkelte svartor finnes langs friskere søkk. Vegetasjonen er overveiende fattig med tett mosaikk av tørrere områder, mens blåbærskog finnes i fuktigere søkk sammen med mindre fragmenter av svak lågurtskog.

Skogen domineres av eldre, fleraldret furuskog med jevnt men varierende innslag av gamle stagnerte trær på over 200 år (eldste målte var 348 år). Enkelte grove søyleeik inngår stedvis der det er fuktig. Gamle stubber, gadd og et fåtall levende trær har tydelige brannspor. Skogen har spredt innslag av gadd, både ferske og eldre harde gadd av kelotype. Liggende død ved inngår mer fåtallig, men visse konsentrasjoner i de mer tyngre tilgjengelige delene.

Helt sør-øst i området og over i nordlige deler av delområde 3 er det i 2019 kartlagt en svært viktig gammel lavlandsfuruskog (A-verdi) etter DN-håndbok 13. Denne lokaliteten ble kartlagt av BioFokus i forbindelse med planlegging av ny E134 på oppdrag fra Multiconsult.

Omtrent midt i området er det tidligere kartlagt et MiS-livsmiljø, liggende død ved.

Verneinteresser

Lokaliteten har nasjonale naturverdier (***) i kraft av å være en lokalitet med biologisk gammel lavereliggende solvarm furuskog, som er et suksesjonstrinn etter brann. Den ligger i et landskap med sjeldent mye lavlandsfuruskog med naturskogspreg, unikt både i nasjonal og

internasjonal målestokk. Den forsterker også på en god måte kvalitetene i Fjellstulfjellet NR med å fange opp lavlandsskog som i begrenset grad finnes i reservatet.

Det er gjort en rekke funn av rødlistearter av sopp, insekter og lav. Det er potensial for flere rødlistefunn av flere arter. Lokaliteten har blant annet stor verdi for insekter som er knyttet til solvarm furuskog, sopp på furu og osp, og lav på einer. Det ble blant annet funnet barkflak med gnagespor etter den sterkt truede billen *Orthotomicus longicollis*, som i Norge kun er kjent fra Notodden.

Tabell 2. Tabellen viser en liste over rødlistede arter registrert i delområde 2. Rødlistestatus er i henhold til Rødlista av 2021.

Norsk navn	Vitenskapelig navn	Rødlistestatus	Registreringsdato
Blanknål	<i>Calicium denigratum</i>	Nær truet (NT)	29.9.2021
Flekkhvitkjuke	<i>Anthoporia albobrunnea</i>	Nær truet (NT)	25.5.2019
Furuplett	<i>Chaetodermella luna</i>	Nær truet (NT)	2.8.2020
Furuskjell	<i>Cladonia parasitica</i>	Nær truet (NT)	22.4.2021
Furustokkjuke	<i>Phellinus pini</i>	Nær truet (NT)	28.9.2021
Gubbeskjegg	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Nær truet (NT)	28.9.2021
Kelolav	<i>Ramboldia elabens</i>	Nær truet (NT)	22.4.2021
Kronepiggsinn	<i>Sistotrema raduloides</i>	Nær truet (NT)	2.8.2020
Rosenkjuke	<i>Fomitopsis rosea</i>	Nær truet (NT)	27.9.2021
Rotnål	<i>Microcalicium ahlneri</i>	Nær truet (NT)	25.9.2020
Sprikeskjegg	<i>Bryoria Nadvornikiana</i>	Nær truet (NT)	2.8.2020
Svartsonekjuke	<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Nær truet (NT)	25.5.2019
Tyrinål	<i>Chaenothecopsis fennica</i>	Nær truet (NT)	22.4.2021
Tyrikjuke	<i>Sidera lenis</i>	Nær truet (NT)	28.9.2021
	<i>Nothorhina muricata</i>	Nær truet (NT)	11.11.2019
Hornskinn	<i>Crustoderma corneum</i>	Sårbar (VU)	28.9.2021
Lys brannstubbelav	<i>Carbonicola anthracophila</i>	Sårbar (VU)	11.11.2019
Mørk brannstubbelav	<i>Carbonicola myrmecina</i>	Sårbar (VU)	29.9.2021
Ospenålepute	<i>Caliciopsis calicioides</i>	Sårbar (VU)	25.9.2020
Rosa tusselav	<i>Schismatmma pericleum</i>	Sårbar (VU)	25.9.2020
Smalhodenål	<i>Chaenotheca hispidula</i>	Sårbar (VU)	2.8.2020
	<i>Orthotomicus longicollis</i>	Sterkt truet (EN)	28.10.2021

Mangeloppgyllelse og verneindeks

Lokaliteten fanger opp en rekke av manglene i skogvernet som forekomster av gammel furuskog, areal i sørboreal sone og områder med rike forekomster av rødlistede arter samt områder >10km² (sammen med eks. reservat). Lokaliteten er videre en del av et større landskap med stor andel gammel brannpåvirket furuskog, som er hotspotlokalitet for rødlistede arter.

Delområde 2 fikk score 2.83 på verneindeks, med spesielt god score på gamle store trær.

Barkflak med gnagespor etter billen *Orthotomicus longicollis* (EN)

Foto: Rein Midteng

DELOMRÅDE 3 – SØNDRE DEL

Vegetasjon, skogstruktur og påvirkning

Lokaliteten omfatter et sørvendt areal med gammel grunnlendt brannpåvirket furuskog med tynne lag av løsmasser langs søkk og nedenfor mindre rygger. Furu er dominerende treslag, med varierende innslag av gran, einer og bjørk. Enkelte svartor finnes langs friskere søkk. Vegetasjonen er overveiende fattig med tett mosaikk av tørrere områder. Langs søkk inngår overganger mot fattig myrkantskog.

Skogen domineres av eldre fleraldret furuskog med jevnt men varierende innslag av gamle stagnerte trær på over 200 år. Den eldste skogen er i sør og nord. Skogen er ofte overveiende småvokst. Flere grove søyleeiner inngår stedvis der det er fuktsig. Gamle stubber og gadd har tydelige brannspor. Skogen har jevnt med gadd, både ferske og eldre harde gadd av kelotype. Liggende død ved inngår mer spredt, både ferske læger og grovere dødved av kelotype.

I tillegg til den tidligere kartlagte gamle lavlandsfuruskogen i nord (nevnt under delområde 2) overlapper store deler av lokaliteten med en tidligere kartlagt gammel lavlandsfuruskog registrert som viktig (B-verdi).

Helt sør i lokaliteten er det tidligere kartlagt en svært viktig gammel lavlandsfuruskog (A-verdi). Disse områdene ble også kartlagt i 2019 i forbindelse med kartlegging av naturverdier ved planlegging av ny E134 på oppdrag fra Multiconsult.

Alle disse skogene har en lang og hyppig brannhistorikk, og økosystemet deres er tilpasset brann. Brann vil være til dels en forutsetning for bevaring av naturverdiene, og derfor er det etter kartleggingen i 2019 anbefalt tidvis skjøtsel over tid i form av påsatt eller naturlig utvikling av brann. (Naturbase-ID BN00126281, BN00126282 og BN00126283)

Her helt sør i området er det også tidligere kartlagt MiS-livsmiljøer, gamle trær, som overlapper med lavlandsfuruskogene.

Verneinteresser

Lokaliteten har nasjonale naturverdier (***) (i nedre del) i kraft av å være en lokalitet med biologisk gammel lavereliggende solvarm furuskog i et område som er påvirket av tidligere branner. Den ligger i et landskap med sjeldent mye lavlandsfuruskog med naturskogspreget, unikt både i nasjonal og internasjonal målestokk. Den forsterker også på en god måte kvalitetene i Fjellstulfjellet NT ved å fange opp lavlandsskog, som i begrenset grad finnes i reservatet.

Det er gjort funn av rødlistearter av sopp, insekter og lav. Det er potensial for flere rødlistefunn, noe nylige insektundersøkelser like øst for lokaliteten viser. Lokaliteten har stor verdi kanskje særlig for insekter som er knyttet til den gamle og lysåpne skogen. Det er gjort funn av flere gnag etter *O. longicollis* (EN) som i Norge kun er kjent fra lavereliggende solvarm skog i Notodden samt flere truede arter. I tillegg er det funn av artene gubbeskjegg (NT), blanknål (NT), lys brannstubbela (VU), mørk brannstubbela (VU), tyrinål (NT), rotnål (NT), furustokkjuke (NT), *Nothorhina muricata* (NT) og *Tragosoma depsarium* (VU).

Mangeloppfyllelse og verneindeks

Lokaliteten fanger opp en rekke av manglene i skogvernet som forekommer av gammel furuskog, areal i sørboreal sone og områder med rike forekomster av rødlistede arter. Lokaliteten er en del av et større landskap med stor andel gammel brannpåvirket furuskog, som er hotspotlokalitet for rødlistede arter.

Delområde 3 fikk score 2.67 på verneindeks, med spesielt god score på gamle store trær.

FORMÅL

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av store og sammenhengende brannpåvirkede naturskogsområder av furu og gran, med gamle trær og mye død ved
- inneholder truet, sjelden eller sårbar natur i form av mange sjeldne og trua arter av sopp og lav

ANDRE INTERESSER

Ingen kjente.

TEKNISKE INNGREP

Det går en sti inn i delområde 2 fra nord. I tillegg grenser delområde 2 til en sti helt i sør-øst, som går inn i Fjellstulfjellet NR. I delområde 3 går det en sti gjennom nordøst og inn i Fjellstulfjellet NR.

Det ligger en hytte i delområde 2, ved Deiltjønn. 2 daa rundt hytta skal ikke være en del av reservatet. Grensen er tegnet inn på vernekartet.

PLANSTATUS

Arealet ligger i kommuneplanens arealdel (2023-2033) i område avsatt til LNFR (landbruks- natur- og friluftsområde) formål. Rundt bekkene fra Deiltjønn og fra Fjelltjønn og vestover inn i delområde 2 er det flomfaresone H320. Store deler av delområde 1 ligger i Hensynssone for naturverdier (H560), da den overlapper med en tidligere kartlagt svært viktig naturtype etter DN-håndbok 13. De sørligste delene av delområde 3 ligger innennfor hensynssone H910 der gjeldende reguleringsplan fortsatt skal gjelde foran kommuneplanens arealdel. I gjeldende reguleringsplan er arealformålet naturvern.

MERKNADER

Ingen merknader.

FORVALTNINGSMYNDIGHET

Forvaltningsmyndigheten blir fastsatt gjennom verneforskriften ved vernevedtak.

Forvaltningsmyndigheten er i de fleste verneområder lagt til Statsforvalteren, men dersom kommunen ønsker delegert forvaltningsmyndighet for verneområder i sin kommune kan de få det. Det stilles visse krav til slik delegering:

- Verneområdet ligger i sin helhet innenfor kommunen sine grenser.
- Kommunen har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å forvalte området.
- Dersom kommuner som ikke tidligere har hatt forvaltningsmyndighet for verneområder ønsker å bli forvaltningsmyndighet må de takke ja til alle verneområder i kommunen. Kommunen får ikke forvaltningsmyndighet for Ramsarområder eller områder som forvaltes av nasjonalpark-/verneområdestyrer.
- Ansvar som forvaltningsmyndighet innebærer at kommunen selv må avsette nødvendige ressurser til administrasjon og saksbehandling.
- Kommunen kan søke om økonomiske midler til skjøtsel og andre forvaltningstiltak for å ivareta naturverdiene i verneområdene, innenfor de rammer som hvert år blir fastsatt av Stortinget.

Dersom kommunen ønsker forvaltningsmyndighet for foreslått naturreservat og andre aktuelle verneområder i egen kommune, ber vi derfor om tilbakemelding på dette innen høringsfristen. Får vi ingen tilbakemelding, legges det til grunn at kommunen ikke ønsker å overta forvaltningen av områdene.

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER

Tabell 3. Tabellen viser skogbruksopplysninger for utvidelsestilbudet.

Navn	Total-areal	Produktivt areal i daa				Annet areal i daa			Tilvekst	Volum
	daa	H	M	L	Sum	Myr	Vann	Annet	m ³ /daa	m ³
Fjellstulfjellet naturreservat	1501	30	495	801	1325	42	90	43	0,30	25588

Skogbruksopplysningene er levert av AT Skog. Dataene er foreløpige og kan bli endret.

LITTERATUR

Naturbase: <http://naturbase.no/>

Artskart: <https://artskart.artsdatabanken.no/>

Skoganalyse: <https://skoganalyse.miljodirektoratet.no/>

7. Framlegg til verneforskrifter

Kommentarer til forskriften

Bruk av naturreservatet til idrettsarrangement eller andre større arrangement er forbudt.

Definisjon på større arrangement har tidligere vært om lag 30 deltakere. I henhold til den nye malen for forskrifter fra Miljødirektoratet er det ikke gitt noen eksakt definisjon på hva som regnes som større arrangement. Både type arrangement og antall deltakere kan ha betydning.

Som utgangspunkt vil idrettsarrangementer og konserter – eller lignende – omfattes. Bestemmelsen er ikke ment å regulere ordinær turvirksomhet i grupper, og fellesturer og fellestreninger med videre omfattes dermed ikke av forbudet. Utsetting av turposter og lignende regnes heller ikke som arrangement, men kan rammes av forbudet mot midlertidige innretninger.

Forskriftsmalen har i § 7 en særskilt dispensasjonsbestemmelse som åpner for å gi tillatelse til aktiviteter nevnt i denne. Ut fra verneformålet for det enkelte området kan det vurderes konkrete unntak eller tilpasninger til disse bestemmelsene, for eksempel særskilt unntak for turorienterings- eller kjentmannsposter. Er det flere deltakere må det søkes om dispensasjon, og da kan forvaltningsmyndigheten vurdere dette i henhold til § 7.

Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.

Vedlikehold som rydding av kvist og fjerning av greiner og nedfall i stier og veier kan gjøres uten søknad. Vindfall som måtte bli liggende over stier kan kappes og legges til side, normalt vil dette kunne gjøres av grunneier eller oppsyn. Det kan etter søknad gis dispensasjon etter § 7 bokstav e til rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier. Dette er en standard regel vi har med i alle verneforskrifter, og som kan benyttes dersom det viser seg å være stier en *ikke har kjent til* ved vernet.

Motorferdsel.

Motorferdsel er forbudt etter § 5 bokstav a. Det er noen generelle unntak i § 6 og det kan gis dispensasjon etter søknad etter bestemmelsene i § 7. I tillegg gjelder lov om motorferdsel i utmark, det vil si at kommunen og grunneier må gi tillatelse til motorferdsel på vanlig måte.

Bruk av sykkel, hest og riding.

Friluftsløven åpner for sykling, ridning og annen bruk av hest på veier og stier i utmark. I høringsforslaget vil vi følge friluftsløvens bestemmelser. Jf. bestemmelsen i § 5 bokstav b.

Brenning av bål.

Det er vanlig at det er åpent for brenning av bål i store reservat. En må da benytte tørrkvist eller ved en har med seg, det er ikke tillatt å felle eller hogge opp døde trær.

Forslag til forskrift om vern av Fjellstulfjellet naturreservat i Notodden kommune i Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon 25.11.2016 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 62 [og § 77]. Fremmet av Klima- og miljødepartementet. Endret ved forskrift 21.06.2017 nr. 899.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å bevare et område som

- a. har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av store og sammenhengende brannpåvirkede naturskogsområder av furu og gran, med gamle trær og mye død ved
- b. inneholder truet, sjelden eller sårbar natur i form av mange sjeldne og trua arter av sopp og lav

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Notodden kommune: 41/1, 41/2, 42/41, 93/1, 94/1. Kongsberg kommune: 116/1, 136/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 13 820 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Notodden og Kongsberg kommuner, hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Statsforvalteren i Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrelegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.
- e. Bålbrenning er forbudt. Forbudet gjelder ikke bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbragt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 4 Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for

- a. sanking av bær og matsopp
- b. jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- c. felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk
- d. beiting
- e. oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt
- f. vedlikehold av hytte på gnr./bnr. 41/1 ved Bjønntjønn i henhold til tilstand på vernetidspunktet, samt rydding i en ryddesone på inntil 2 dekar rundt hytta
- g. vedlikehold av traktorveier og brygge avmerket på vernekartet, i samsvar med tilstand på vernetidspunktet
- h. utsetting av saltsteiner
- i. forsiktig rydding av småbusker og kvist i siktlinjer ved faste jaktposter i forbindelse med storviltjakt
- j. merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier avmerket på vernekartet
- k. Forsvarets øving med inntil et kompani til fots og på ski innenfor skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekartet
- l. Forsvarets utsetting og vedlikehold av skilt om skyte- og øvingsfeltet samt vegetasjonsrydding i grensegata for skyte- og øvingsfeltet

§ 5 Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorferdsel er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende traktorveier og stier avmerket på vernekartet.

§ 6 Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for

- a. nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget og med traktor og ATV på traktorveier avmerket på vernekartet
- c. landing og start med Forsvarets luftfartøy
- d. Forsvarets motorferdsel på frossen eller snødekt mark med beltevogn og snøscooter innenfor skyte- og øvingsfelt avmerket på vernekartet

§ 7 Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til

- a. merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier
- b. nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 annet ledd b
- c. hogst av etablerte plantefelt
- d. avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d
- e. oppsetting og vedlikehold av gjerder
- f. tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- g. gjenoppføring av bygninger som er tapt ved brann eller naturskade
- h. istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner
- i. nødvendig motorferdsel for transport av ved, materialer og utstyr til eksisterende hytter på gnr./bnr. 41/1 og 41/2
- j. nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter i § 4 f, g og h og § 7 c, e, f og h

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter forskriften. Miljødirektoratet kan delegere myndigheten til kommuner som samtykker til det.

§ 12 Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift FOR-2017-06-21-899.